ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Αιμιλία Καραλή

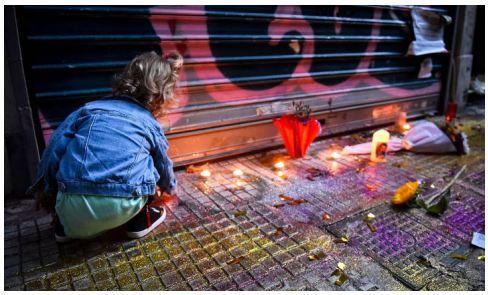

Έτσι όπως έγινε και με τη δολοφονία του Ζακ. Ένας αδύναμος άνθρωπος που απλώς ζητούσε βοήθεια παρουσιάστηκε σαν βίαιη απειλή που έπρεπε να εξοντωθεί, σαν αντικείμενο θεάματος και χλευασμού από τους παριστάμενους στο περιστατικό και στην συνέχεια από τους τηλεοπτικούς εργολάβους του μίσους.

Είναι γνωστή, από το 1852, η συμπληρωματική φράση του **Μαρξ** στην διατύπωση του **Χέγκελ** ότι τα μεγάλα κοσμοϊστορικά γεγονότα και πρόσωπα παρουσιάζονται **δύο φορές:** *«Ξέχασε όμως να προσθέσει: την μια φορά σαν τραγωδία, την άλλη σαν φάρσα».* Η συνεχής επανάληψη όμως κοσμοϊστορικών γεγονότων –όπως ο πόλεμος, για παράδειγμα- φαίνεται πώς ξεπερνάει την διαπίστωση του Μαρξ. Ίσως μια νέα λέξη του τύπου **«φαρσο-τραγωδία»,** αν δεν ήταν τόσο αντιφατική στην σύνθεσή της και κακόηχη, να ήταν πιο ταιριαστή για να χαρακτηρίσει τα «μικρά» και «μεγάλα» γεγονότα που ορίζουν την ζωή μας ενάμιση και πλέον αιώνα μετά την προαναφερθείσα εμβληματική φράση.

Μέσα σε τοίχους σπιτιών, σε γειτονιές, σε χωριά, σε πόλεις, σε κράτη, στον διεθνή χώρο προετοιμάζεται και διαμορφώνεται καθημερινά μια στάση που απαξιώνει την ανθρώπινη ζωή. Και ακόμη χειρότερα: θεωρείται φυσιολογική η συμπεριφορά εκείνη που ταπεινώνει, περιθωριοποιεί και σκοτώνει τον άλλο. Ποιον άλλο όμως: τον ασθενέστερο του θύτη. Ο «εμφύλιος» μεταξύ των οικονομικά αδύναμων, αυτών που ο παλιός ύμνος της «Διεθνούς» αποκαλούσε *«κολασμένους της γης»* ολοένα και βαθαίνει. Οι «κολασμένοι» μάχονται μεταξύ τους. Καμιά ενότητα, σπάνια η αλληλεγγύη.

Ο φτωχός έχει αντίπαλο τον φτωχότερο, ο άνεργος γηγενής τον πεινασμένο αλλοδαπό, ο παλιννοστών μετανάστης τον ταλαιπωρημένο πρόσφυγα, ο «υγιής» τον άρρωστο, ο «νέος» τον «παλιό» εργαζόμενο.

Συνδετικός ιστός των «πεσμένων» ανθρώπων είναι πλέον το μίσος στον

αδύναμο. Από αυτό παίρνουν δύναμη για να νιώσουν έστω για μια στιγμή κυρίαρχοι.

Χιλιάδες είναι τα υποτιθέμενα αντιθετικά ζεύγη που συνθέτουν την σύγχρονη ιστορία *«της πτώσης μιας κοινωνίας που καθώς πέφτει επαναλαμβάνει στον εαυτό της: ως εδώ όλα καλά, ως εδώ όλα καλά, ως εδώ όλα καλά. Σημασία δεν έχει η πτώση, αλλά η προσγείωση»*, όπως έλεγε ο αφηγητής της ταινίας του **Ματιέ Κασοβίτς «Το μίσος».** Προσγείωση επώδυνη και συχνά θανατηφόρα θα μπορούσε να συμπληρώσει κάποιος. Η εξοικείωση όμως με την πτώση δεν επιτρέπει την άμεση αναγνώρισή της και επομένως ούτε την δυνατότητα της αντιστροφής της.

Συνδετικός ιστός των «πεσμένων» ανθρώπων είναι πλέον το μίσος στον αδύναμο. Από αυτό παίρνουν δύναμη για να νιώσουν έστω για μια στιγμή κυρίαρχοι, να δώσουν νόημα στην ρημαγμένη από το κυνηγητό της προσωπικής τους επιβίωσης ζωή τους. Και ο αδύναμος γίνεται το πεδίο της δικής τους μάχης, μιας μάχης που είναι εύκολο να «κερδηθεί»· ακόμη κι αν αυτό σημαίνει τον θάνατο του άλλου. Προηγουμένως όμως έχει νεκρωθεί η δική τους ζωή. Τίποτα δεν μπορεί να την ταράξει. Κανένα ερώτημα, καμιά αμφιβολία, καμιά ανησυχία. Περιορισμένοι στο κατώφλι του μαγαζιού, του σπιτιού, της αυλής τους νιώθουν συνεχώς απειλημένοι από εκείνον που δεν έχει μαγαζί ούτε σπίτι ούτε αυλή. Ο θάνατός του γίνεται η ζωή τους.

Έτσι όπως έγινε και με την δολοφονία του Ζακ πριν μερικές μέρες στην Γλάδστωνος. Ένας αδύναμος άνθρωπος που απλώς ζητούσε βοήθεια παρουσιάστηκε σαν βίαιη απειλή που έπρεπε να εξοντωθεί, σαν αντικείμενο θεάματος και χλευασμού από τους παριστάμενους στο περιστατικό και στην συνέχεια από τους τηλεοπτικούς εργολάβους του μίσους.

Χιλιάδες χρόνια πριν η **Αντιγόνη** στάθηκε μπροστά στον **Κρέοντα** λέγοντας: *«Δεν γεννήθηκα για να μισώ τους άλλους, αλλά για να τους αγαπώ».* Παράταιρα ακούγονται αυτά τα λόγια σήμερα. Πόσοι άλλωστε να θυμούνται την φράση αυτή από την τραγωδία του Σοφοκλή, αυτά τα λόγια αντίστασης απέναντι στην δύναμη και στην σκληρότητα της εξουσίας;

Εξάλλου ποτέ ο ιδεοληπτικός θαυμασμός για τους αρχαίους δεν συνοδεύτηκε από μια βαθιά μελέτη τους. Ίσως γιατί η διαπαιδαγώγηση δεν στηρίχτηκε στον **Σοφοκλή** αλλά στο χρηματιστήριο της αλήστου μνήμης **Σοφοκλέους.** Εκεί όπου η ανθρώπινη αξία κοστολογήθηκε, υποτιμήθηκε, υπερτιμήθηκε με μετοχές και ομόλογα, με την άνοδο και την

πτώση του χρήματος.

Μια πτώση -γραμματική και δραματική- λοιπόν μας χωρίζει από τις ευγενέστερες παραδόσεις της αρχαίας Ελλάδας. Τότε σημαντικός ήταν ο Σοφοκλής, σήμερα η … Σοφοκλέους (έστω κι αν έχει μεταστεγαστεί πλέον στην Αθηνών). Τότε θέμα της τραγωδίας ήταν η απόδοση τιμής σε έναν νεκρό. Σήμερα ως «φάρσα» (;) πια η απόδοση τιμής σε όσους αφαιρούν κυριολεκτικά και μεταφορικά την ζωή. Σήματα των καιρών λοιπόν. Ας τα σκεφτούμε.

Πηγή: *ΠΡΙΝ*